



LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU LIETUVOS LANKININKŲ FEDERACIJAI SUDARANT SĄLYGAS DALYVAUTI ATRANKOJE DĖL KELIALAPIŲ Į OLIMPINĖS ŽAIDYNES TYRIMO

2017-03-28 Nr. (17)SN-49)SP-39

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2017 m. vasario 21 d. gautas Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Sporto departamentas) skundas dėl amžiaus cenzo įvedimo sporto varžybose. Skunde teigiama, jog Sporto departamente gautas Kauno sporto asociacijos (toliau – asociacija) raštas dėl Lietuvos lankininkų federacijos (toliau – federacija) priimto sprendimo, kuris galimai yra diskriminuojantis amžiaus pagrindu. Asociacija yra federacijos narė. Federacija 2017 m. sausio 10 d. sprendime Nr. 10/01/2017 (toliau – ir sprendimas) paskelbė Lietuvos rinktinių, dalyvaujančių Pasaulio ir Europos čempionatuose bei tarptautinėse varžybose, normatyvus, kuriuose nurodoma, jog įvedamas amžiaus cenzas.

2017 m. kovo 1 d. Tarnyboje gautas pareiškėjo (duomenys neskelbtini) skundas dėl federacijos sprendimo, kuris yra galimai diskriminuojantis amžiaus pagrindu. Skunde nurodoma, jog amžiaus cenzas ir kiti apribojimai asmenims nuo 45 metų nenumatyti jokiose šaudymo iš lanko taisyklėse. Pagal Lietuvos kūno kultūros ir sporto įstatymo nuostatas, Lietuvos gyventojai turi teisę laisvai pasirinkti fizinio aktyvumo formas ir sporto šakas, vienytis į sporto organizacijas, dalyvauti kūno kultūros ir sporto valdyme, užsiimti profesionalia sporto veikla, taip pat kita sporto veikla, kurios nedraudžia įstatymai. Minėtas sprendimas galimai pažeidžia pagrįstus ir teisėtus sportininko lūkesčius į premijas, apdovanojimus ir valstybinę rentą.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė A. Skardžiuvienė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2017 m. kovo 6 d. raštu Nr. (17)SN-49)S-153 kreipėsi į Lietuvos lankininkų federacijos tarybą, prašydama paaiškinti: koku pagrindu (tikslu) sprendime numatytas apribojimas dėl amžiaus, nustatant suaugusiųjų rinktinių nariams amžiaus cenzą – 45 metai; kokie teisės aktai reglamentuoja galimybę dalyvauti olimpinėse žaidynėse; ar sprendime įvestas apribojimas dėl amžiaus yra nustatytas ir Lietuvos Respublikos įstatymuose ar kituose teisės

aktuose, reglamentuojančiuose profesionalią sporto veiklą; kodėl sprendime nustatytas skirtingas taškų skaičius moterims ir vyrams už tuos pačius normatyvus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Lietuvos lankininkų federacija 2017 m. kovo 13 d. Tarnyboje gautame rašte Nr. 13/03/2017 nurodė, kad Lietuvos lankininkų visuotiniame neeiliniame narių susirinkime, kuris vyko 2016 m. vasario 20 d. buvo diskutuojama dėl šaudymo iš lanko vizijos, strategijos ir prioritetų 2016 – 2020 metams, vienas iš kurių yra ruošti jaunimą kovai dėl kelialapių į olimpines žaidynes, įvedant rinktinių nariams suaugusiųjų grupėje amžiaus cenzą iki 45 metų. Amžiaus cenzas negalioja įvykdžius nurodytus normatyvus. Dalyvavimą olimpinėse žaidynėse nustato tik Tarptautinis olimpinis komitetas ir Pasaulinė lankininkų federacija pagal jų paruoštus normatyvus prieš kiekvienas olimpines žaidynes. Individualiose sporto šakose pasaulyje moterų ir vyrų rezultatai yra skirtingi. Tai lemia moterų ir vyrų fizinės jėgos skirtumas. Tarptautinė šaudymo iš lanko federacija vykdo atskirai senjorų Europos ir Pasaulio varžybas, kuriose sportininkai skirstomi pagal amžiais cenzą – 40 metų, 50 metų, 60 metų ir vyresni.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Lietuvos lankininkų federacija 2017 m. sausio 10 d. priėmusi sprendimą Nr. 10/01/2017, kuriame nurodoma: „Tikslu ruošti kovai dėl kelialapių į olimpines žaidynes įvedamas suaugusiųjų rinktinių nariams amžiaus cenzas 45 metai“ (tekstas netaisytas), sudarė vienodas galimybes gauti paslaugas, t.y., ar įgyvendino lygias galimybes, numatytas Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama, pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar

pareigūnams visi asmenys lygūs ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama, kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. nustatyta, kad įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo: visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Nagrinėjamu atveju federacija, priėmusi sprendimą dėl galimybės dalyvauti olimpinėse žaidynėse, nustatė amžiaus cenzą iki 45 metų, tačiau taip pat įtraukė nuostatą, jog amžiaus cenzas negalioja, įvykdžius sprendime nurodytus normatyvus. Federacija pažymėjo, jog toks sprendimas priimtas, atsižvelgiant į federacijos prioritetą dėl jaunimo skatinimo dalyvauti atrankoje.

Atkreiptinas dėmesys, jog pagal Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 str. 1 p. jaunas žmogus yra asmuo nuo 14 iki 29 metų. Akivaizdu, jog asmenys iki 45 metų negali būti laikomi jaunu. Pažymėtina ir tai, kad sprendime numatyta sąlyga, jog asmenims, įvykdžiusiems normatyvus, amžiaus cenzas negalioja.

Pagal Lietuvos antidiskriminaciniuose įstatymuose įtvirtintą teisinį reguliavimą diskriminacija siejama su konkrečiu asmeniu, kuris buvo traktuojamas mažiau palankiai tam tikroje situacijoje nei kitas asmuo dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais, ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai.

Vertinant federacijos tarybos sprendime numatytą sąlygą dėl amžiaus, lyginami asmenys, norintys dalyvauti atrankoje į olimpinės žaidynes, iki 45 metų su asmenimis nuo 45 metų amžiaus. Pažymėtina, jog ir vienai, ir kitai dalyvių grupei sudarytos sąlygos dalyvauti atrankoje į olimpinės žaidynes, ir vienai ir kitai grupei privaloma įvykdyti sprendime nurodytus normatyvus, tačiau,

atsižvelgiant į tai, kad sprendime nustatytas amžiaus cenzas, akivaizdu, jog tarp asmenų, įvykdžiusių normatyvus, prioritetą bus teikiamas asmenims iki 45 metų. Darytina išvada, jog asmenims, kurių amžius viršija 45 metų amžiaus cenzą, taikomos mažiau palankios sąlygos, nei asmenims iki 45 metų amžiaus.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 d. tiesioginė diskriminacija yra elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Minėta nuostata numato išimtį dėl amžiaus apribojimų, tačiau šis apribojimas turi būti reglamentuotas įstatymu.

Vertinant federacijos sprendimu sudarytas sąlygas, iškyla klausimas, ar atrenkant kandidatus į olimpinės žaidynes prioritetą bus teikiamas siekiamam rezultatui ar kandidato amžiui. Atsižvelgiant į tai, kad sprendimu sudaryta galimybė dalyvauti atrankoje ir asmenims virš 45 metų amžiaus su sąlyga, kad jie įvykdys normatyvus, darytina išvada, jog pagrindinis kriterijus yra rezultatas, o ne amžius. Todėl sprendime numatyta sąlyga dėl amžiaus cenzo yra ne tik perteklinė, bet ir diskriminuojanti.

Siekiant įvykdyti federacijos nustatytą prioritetą dėl jaunimo skatinimo dalyvauti atrankoje į olimpinės žaidynes, tikslinga būtų nustatyti pozityvias priemones, o ne apribojimus, kurie diskriminuoja asmenis, priklausančius tam tikroms amžiaus grupėms.

Konstatuotina, jog Lietuvos lankininkų federacijos tarybos 2017 m. sausio 10 sprendime Nr. 10/01/2017 nustatyta sąlyga dėl amžiaus, prieštarauja Lygių galimybių įstatyme 8 str. 1 p. išdėstytiems reikalavimams, kurie nustato pareigą paslaugų teikėjams sudaryti vienodas sąlygas gauti tas pačias paslaugas, nepaisant, be kita ko, amžiaus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 str., bei Lygių galimybių įstatymo 14 str. ir 17 str., 29 str. 2 d. 2 p., 30 str. 3 d.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į Lietuvos lankininkų federacijos prezidentą ir siūlyti nutraukti lygias teises pažeidžiančius veiksmus, išbraukiant Lietuvos lankininkų federacijos tarybos 2017 m. sausio 10 d. sprendime Nr. 10/01/2017 esančią sąlygą dėl amžiaus.

2. Įpareigoti Lietuvos lankininkų federacijos prezidentą išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą iki 2017 m. balandžio 28 d. informuoti lygių galimybių kontrolierių.

3. Su sprendimu supažindinti pareiškėjus ir Lietuvos lankininkų federacijos prezidentą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė